

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

अ॒ग्नि॑र्नः॑ पा॒तु कृ॑त्तिकाः।
नक्ष॑त्रं दे॒वमिन्द्रि॑यम्।
इ॒दमा॑सां वि॒चक्षण॑म्।
ह॒विरा॒सं जु॑होतन।
यस्य॑ भा॒न्ति र॒श्मयो॑ यस्य॑ के॒तवः॑।
यस्ये॒मा विश्वा॑ भु॒वनानि॑ सर्वा॑।
सकृ॑त्तिकाभि॒रभि सं॒वसानः॑।
अ॒ग्नि॑र्नो दे॒वस्सु॑वि॒ते द॑धातु ॥ 1 ॥

प्र॒जाप॑ते रोहि॒णी वे॑तु॒ पत्नी॑।
वि॒श्वरू॑पा बृ॒हती चि॒त्रभा॑नुः।
सा नो॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒वि॒ते द॑धातु।
यथा॑ जी॒वेम॑ श॒रद॑स्स॒वीराः॑।
रोहि॑णी दे॒व्युद॑गात्पु॒रस्ता॑त्।
विश्वा॑रू॒पाणि॑ प्रति॒मोद॑माना।
प्र॒जाप॑तिग्ं ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्ती।
प्रि॒या दे॒वाना॑मु॒पया॑तु य॒ज्ञम् ॥ 2 ॥

सोमो राजा मृगशीर्षेण आगन्।
 शिवं नक्षत्रं प्रियमस्य धाम।
 आप्यायमानो बहुधा जनैषु।
 रेतः प्रजां यजमाने दधातु।
 यत्ते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति।
 प्रियं राजन् प्रियतमं प्रियाणाम्।
 तस्मै ते सोम हविषा विधेम।
 शं न एधि द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ 3 ॥

आर्द्रया रुद्रः प्रथमान एति।
 श्रेष्ठो देवानां पतिरघ्नियानाम्।
 नक्षत्रमस्य हविषा विधेम।
 मा नः प्रजागं रीरिषन्मोत वीरान्।
 हेती रुद्रस्य परिणो वृणक्तु।
 आर्द्रा नक्षत्रं जुषतागं हविर्नः।
 प्रमुञ्चमानौ दुरितानि विश्वा।
 अपाघशगं सन्नुदतामरातिम् ॥ 4 ॥

पुनर्नो देव्यदितिस्पृणोतु।
 पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञम्।
 पुनर्नो देवा अभियन्तु सर्वे।
 पुनः पुनर्वो हविषा यजामः।

ए॒वा न दे॒व्यदि॑तिर॒नु॒र्वा ।
 विश्व॑स्य भ॒र्त्री जग॑तः प्रति॒ष्ठा ।
 पुन॑र्वसू ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्ती ।
 प्रि॒यं दे॒वाना॑म॒प्येतु॑ पाथः ॥ 5 ॥

बृह॑स्पतिः प्रथ॒मं जा॑यमानः ।
 ति॒ष्यं नक्ष॑त्रम॒भि संब॑भूव ।
 श्रेष्ठो॑ दे॒वानां॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुः ।
 दिशोऽनु॑ सर्वा॒ अभ॑यं नो अस्तु ।
 ति॒ष्यः पु॒रस्ता॑दु॒त म॑ध्य॒तो नः॑ ।
 बृह॑स्पतिर्नः॒ परि॑पातु प॒श्चात् ।
 बाधे॑तां द्वेषो॒ अभ॑यं कृणुताम् ।
 सु॒वीर्य॑स्य॒ पत॑यः स्याम ॥ 6 ॥

इ॒दगं॑ स॒र्पेभ्यो॑ ह॒विर॑स्तु जुष्ट॑म् ।
 आ॒श्रे॒षा येषा॑मनु॒यन्ति॒ चेतः॑ ।
 ये अ॒न्तरि॑क्षं पृथि॒वीं क्षि॒यन्ति॑ ।
 ते नः॑ स॒र्पासो॑ हव॒माग॑मिष्ठाः ।
 ये रो॑च॒ने सूर्य॑स्यापि॒ सर्पाः॑ ।
 ये दि॒वं दे॒वीमनु॑ स॒श्वर॑न्ति ।
 येषा॑माश्रे॒षा अनु॑यन्ति॒ काम॑म् ।
 तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ मधु॒मञ्जु॑होमि ॥ 7 ॥

उप॑हू॒ताः पि॒तरो॒ ये म॒घासु॑।
मनो॑जवसः सुकृ॒तः सुकृ॒त्याः।
ते नो॒ नक्ष॑त्रे हव॒माग॑मिष्ठाः।
स्व॒धाभि॑र्यज्ञं प्रय॑तं जुषन्ताम्।
ये अ॑ग्निद॒ग्धा येऽन॑ग्निदग्धाः।
येऽमुं॑ लो॒कं पि॒तरः॑ क्षियन्ति।
याग्श्च॑ वि॒द्वयाग् उ॑ च न प्र॑विद्व।
म॒घासु॑ य॒ज्ञग् सुकृ॑तं जुषन्ताम् ॥ ८ ॥

गवां॑ पतिः॒ फल्गु॑नीनामसि॒ त्वम्।
तद॑र्यमन्वरुण मि॒त्रचारु॑।
तं त्वा॑ व॒यग् सं॑नि॒तारग् स॑नी॒नाम्।
जी॒वा जी॑वन्त॒मुप॑ संवि॒शेम।
येने॒मा विश्वा॑ भुव॒नानि॑ सञ्जि॒ता।
यस्य॑ दे॒वा अनु॑सं॒यन्ति॑ चे॒तः।
अ॒र्य॒मा राजा॑ऽजर॒स्तुवि॑ष्मान्।
फल्गु॑नीनामृष॒भो रौर॑वीति ॥ ९ ॥

श्रेष्ठो॑ दे॒वानां॑ भगवो भगासि।
तत्त्वा॑ विदुः॒ फल्गु॑नी॒स्तस्य॑ वि॒त्तात्।
अ॒स्मभ्य॑ क्ष॒त्रम॒जरग् सु॑वीर्यम्।
गोम॒दश्व॑व॒दुप॑ सन्नु॒देह॑।

भगो॑ ह दा॒ता भग॒ इत्प्रदा॒ता।
 भगो॑ दे॒वीः फल्गु॑नीराविवेश।
 भग॒स्येत्तं प्र॑स॒वं ग॑मेम।
 यत्र॑ दे॒वैः स॑ध॒मादं॑ मदेम ॥ 10 ॥

आया॑तु दे॒वः संवि॒तोप॑यातु।
 हि॒र॒ण्यये॑न सु॒वृता॒ रथे॑न।
 वह॑न् ह॒स्तगं॑ सु॒भगं॑ वि॒द्वाना॑प॒सम्।
 प्र॒यच्छ॑न्तं प॒पु॒रि॒ पुण्य॑मच्छं।
 ह॒स्तः प्र॑यच्छ॒त्वमृ॑तं व॒सीयः॑।
 दक्षि॑णेन॒ प्रति॑गृ॒ष्णीम॑ ए॒नत्।
 दा॒तार॑म॒द्य संवि॒ता वि॑देय।
 यो नो॑ ह॒स्ताय॑ प्र॒सुवा॑ति॒ य॒ज्ञम् ॥ 11 ॥

त्वष्टा॑ नक्ष॒त्रम॒भ्येति॑ चि॒त्राम्।
 सु॒भगं॑ संस॒युव॑तिगं॒ रोच॑मानाम्।
 नि॒वेश॑यन्न॒मृता॑न्म॒र्त्यागं॑श्च।
 रू॒पाणिं॑ पि॒गुंश॑न्भु॒वंनानि॑ वि॒श्वी।
 तन्न॑स्त्वष्टा॒ तदु॑ चि॒त्रा वि॑च॒ष्टाम्।
 तन्नक्ष॑त्रं भूरि॒दा अ॑स्तु॒ मह्य॑म्।
 तन्नः॑ प्र॒जां वी॑र॒वती॑गं॒ स॒नोतु॑।
 गोभि॑र्नो॒ अश्वैः॑ स॒म॒नक्तु॑ य॒ज्ञम् ॥ 12 ॥

वा॒युर्नक्ष॑त्रम॒भ्येति॑ नि॒ष्ट्या॑म् ।
 ति॒ग्मश्रृ॑ङ्गो वृष॒भो रो॑रु॒वाणः॑ ।
 स॒मी॒रय॑न्भु॒वना॑ मा॒तरि॑श्वा॑ ।
 अप॑ द्वेषा॒गंसि॑ नुदता॒मरा॑तीः ।
 तन्नो॑ वा॒युस्तदु॑ नि॒ष्ट्यां॑ शृणोतु ।
 तन्नक्ष॑त्रं भूरि॒दा अ॑स्तु॒ मह्य॑म् ।
 तन्नो॑ दे॒वासो॒ अनु॑जानन्तु॒ काम॑म् ।
 यथा॒ तरे॑म॒ दुरि॑तानि॒ विश्वा॑ ॥ 13 ॥

दूर॑म॒स्मच्छ॑त्र॒वो य॑न्तु भी॒ताः ।
 तदिन्द्रा॒ग्नी कृ॑णुतां॒ तद्विशा॑खे ।
 तन्नो॑ दे॒वा अनु॑मदन्तु॒ यज्ञ॑म् ।
 प॒श्चात्पु॑रस्ता॒दभ॑यं नो अस्तु ।
 नक्ष॑त्राणा॒मधि॑पत्नी॒ विशा॑खे ।
 श्रेष्ठा॑विन्द्रा॒ग्नी भु॑वनस्य गो॒पौ ।
 विषू॑चः शत्रू॒नप॒बाध॑मानौ ।
 अप॑क्षुधं॑ नुदता॒मरा॑तिम् ॥ 14 ॥

पूर्णा॑ प॒श्चादु॑त पूर्णा॑ पु॒रस्ता॑त् ।
 उन्म॑ध्य॒तः पौ॑र्णमा॒सी जि॑गाय ।
 तस्या॑ दे॒वा अधि॑ सं॒वस॑न्तः ।
 उ॒त्त॒मे नाक॑ इ॒ह मा॑दयन्ताम् ।

पृथ्वी सुवर्चा युवतिः सजोषाः।
 पौर्णमास्युदगाच्छोभमाना।
 आप्याययन्ती दुरितानि विश्वा।
 उरुं दुहां यजमानाय यज्ञम् ॥ 15 ॥

ऋद्ध्यास्मं हव्यैर्नमसोपसद्य।
 मित्रं देवं मित्रधेयं नो अस्तु।
 अनूराधान् हविषां वर्धयन्तः।
 शतं जीवेम शरदः सर्वीराः।
 चित्रं नक्षत्रमुदगात्पुरस्तात्।
 अनूराधास इति यद्वदन्ति।
 तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः।
 हिरण्ययैर्विततैरन्तरिक्षे ॥ 16 ॥

इन्द्रो ज्येष्ठामनु नक्षत्रमेति।
 यस्मिन् वृत्रं वृत्रतूर्यं ततारं।
 तस्मिन्वयममृतं दुहानाः।
 क्षुधं तरेम दुरितिं दुरिष्टिम्।
 पुरन्दराय वृषभाय धृष्णवै।
 अषाढाय सहमानाय मीढुषै।
 इन्द्राय ज्येष्ठा मधुमदुहाना।
 उरुं कृणोतु यजमानाय लोकम् ॥ 17 ॥

मूलं प्रजां वीरवतीं विदेय।
 पराच्येतु निर्ऋतिः पराचा।
 गोभिर्नक्षत्रं पशुभिः समंक्तम्।
 अहर्भूयाद्यजमानाय मह्यम्।
 अहर्नो अद्य सुविते दधातु।
 मूलं नक्षत्रमिति यद्वदन्ति।
 पराचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि।
 शिवं प्रजायै शिवमस्तु मह्यम् ॥ 18 ॥

या दिव्या आपः पयसा सम्बभूवुः।
 या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः।
 यासामषाढा अनुयन्ति कामम्।
 ता न आपश्शग्ग् स्योना भवन्तु।
 याश्च कूप्या याश्च नाद्याः समुद्रियाः।
 याश्च वैशन्तीरुत प्रासचीर्याः।
 यासामषाढा मधु भक्षयन्ति।
 ता न आपश्शग्ग् स्योना भवन्तु ॥ 19 ॥

तन्नो विश्वे उपशृण्वन्तु देवाः।
 तदषाढा अभिसंयन्तु यज्ञम्।
 तन्नक्षत्रं प्रथतां पशुभ्यः।
 कृषिर्वृष्टिर्यजमानाय कल्पताम्।

शुभ्राः क॒न्या॑ यु॒व॒तयः॑ सु॒पेश॑सः।
 क॒र्म॒कृतः॑ सु॒कृतो॑ वी॒र्या॑वतीः।
 विश्वा॑न्दे॒वान् ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्तीः।
 अ॒षा॒ढाः का॒म॒मु॒प॒यान्तु॑ य॒ज्ञम् ॥ 20 ॥

यस्मि॑न्ब्रह्मा॒भ्यज॑य॒त्सर्व॑मे॒तत्।
 अ॒मुं च॑ लो॒कमि॑द॒मूच॑ सर्व॒म्।
 तन्नो॑ नक्ष॒त्रमभि॑जिद्विजित्य॑।
 श्रियं॑ दधा॒त्वहृ॑णीयमानम्।
 उ॒भौ लो॒कौ ब्रह्म॑णा॒ सञ्जि॑ते॒मौ।
 तन्नो॑ नक्ष॒त्रमभि॑जिद्विच॑ष्टाम्।
 तस्मि॑न्व॒यं पृ॑त॒नाः सं ज॑येम।
 तन्नो॑ दे॒वासो॑ अनु॒जानन्तु॑ का॒मम् ॥ 21 ॥

शृ॒ण्वन्ति॑ श्रो॒णाम॒मृत॑स्य गो॒पाम्।
 पु॒ण्या॑मस्या॒ उप॑शृ॒णोमि॑ वाच॒म्।
 म॒हीं दे॒वीं वि॒ष्णु॑पत्नीमजू॒र्याम्।
 प्र॒तीची॑ मेनाग्ं ह॒विषा॑ यजामः।
 त्रे॒धा वि॒ष्णु॑रुरुगा॒यो वि॒च॑क्रमे।
 म॒हीं दि॒वं पृ॑थि॒वीम॒न्तरि॑क्षम्।
 तच्छ्रो॑णैति॒ श्रव॑ इ॒च्छमा॑ना।
 पु॒ण्य॒ग्गु॑ श्लो॒कं यज॑मानाय कृ॒ण्वती॑ ॥ 22 ॥

अ॒ष्टौ दे॒वा वस॑वस्सो॒म्यासः॑ ।
 चत॑स्रो दे॒वीर॒जराः॑ श्रवि॑ष्ठाः ।
 ते य॒ज्ञं पा॑न्तु रज॑सः प॒रस्ता॑त् ।
 संव॑त्स॒रीण॑म॒मृत॑ग्गं स्व॒स्ति ।
 य॒ज्ञं नः॑ पा॒न्तु वस॑वः प॒रस्ता॑त् ।
 द॒क्षिण॑तोऽभिय॑न्तु श्रवि॑ष्ठाः ।
 पु॒ण्यं नक्ष॑त्रम॒भि संवि॑शाम ।
 मा नो॒ अरा॑तिर॒घश॑गं साऽग॑न् ॥ 23 ॥

क्ष॒त्रस्य॒ राजा॒ वरु॑णोऽधि॒राजः॑ ।
 नक्ष॑त्राणागं श॒तभि॑ष॒ग्वसि॑ष्ठः ।
 तौ दे॒वेभ्यः॑ कृ॒णुतो॑ दी॒र्घमा॑युः ।
 श॒तगं॑ स॒हस्रा॑ भेष॒जानि॑ ध॒त्तः ।
 य॒ज्ञं नो॒ राजा॒ वरु॑ण॒ उप॑यातु ।
 तन्नो॒ विश्वे॑ अ॒भिसं॑यन्तु दे॒वाः ।
 तन्नो॒ नक्ष॑त्रगं श॒तभि॑ष॒गजु॑षा॒णम् ।
 दी॒र्घमा॑युः प्र॒तिर॑द्भेष॒जानि॑ ॥ 24 ॥

अ॒ज एक॑पा॒दुद॑गात्पु॒रस्ता॑त् ।
 विश्वा॑ भू॒तानि॑ प्र॒तिमो॑द॒मानः॑ ।
 तस्य॑ दे॒वाः प्र॑स॒वं य॑न्ति॒ सर्वे॑ ।
 प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अ॒मृत॑स्य गो॒पाः ।

विभ्राजमानः समिधान उग्रः।
 आऽन्तरिक्षमरुहदगन्द्याम्।
 तगं सूर्यं देवमजमेकपादम्।
 प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे ॥ 25 ॥

अहिर्बुध्नियः प्रथमान एति।
 श्रेष्ठो देवानामुत मानुषाणाम्।
 तं ब्राह्मणाः सोमपाः सोम्यासः।
 प्रोष्ठपदासो अभिरक्षन्ति सर्वे।
 चत्वार एकमभि कर्म देवाः।
 प्रोष्ठपदास इतियान् वदन्ति।
 ते बुध्नियं परिषद्यग्ं स्तुवन्तः।
 अहिग्ं रक्षन्ति नमसोपसद्य ॥ 26 ॥

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थाम्।
 पुष्टिपती पशुपा वाजबस्त्यौ।
 इमानि हव्या प्रयता जुषाणा।
 सुगैर्नो यानैरुपयातां यज्ञम्।
 क्षुद्रान्पशून्क्षतु रेवती नः।
 गावो नो अश्वग्ं अन्वेतु पूषा।
 अन्नग्ं रक्षन्तौ बहुधा विरूपम्।
 वाजग्ं सनुतां यजमानाय यज्ञम् ॥ 27 ॥

तद॒श्विना॑व॒श्वयु॒जोप॑याताम्।
 शुभं॑ गमि॑ष्ठौ सु॒यमे॑भि॒रश्वैः॑।
 स्वं नक्ष॑त्रं ह॒विषा॒ यज॑न्तौ।
 मध्वा॒ सम्पृ॑क्तौ यजु॑षा॒ सम॑क्तौ।
 यौ दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ह॒व्यवा॒हौ।
 विश्व॑स्य दू॒ताव॒मृत॑स्य गो॒पौ।
 तौ नक्ष॑त्रं जु॒जुषा॒णोप॑याताम्।
 नमो॑ऽश्वि॒भ्यां कृ॑णुमोऽश्व॒युग्भ्या॑म् ॥ 28 ॥

अपं॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र्भरन्तु।
 तद्य॒मो राजा॑ भ॒गवान् वि॑च॒ष्टाम्।
 लो॒कस्य॑ राजा॑ मह॒तो म॒हान् हि।
 सु॒गं नः॑ प॒न्थाम॑भयं कृ॒णोतु॑।
 यस्मि॑न्नक्ष॒त्रे य॒म एति॑ राजा॑।
 यस्मि॑न्नेनम॒भ्यषि॑ञ्चन्त दे॒वाः।
 तद॑स्य चि॒त्रं ह॒विषा॑ यजाम।
 अपं॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र्भरन्तु ॥ 29 ॥

नि॒वेश॑नी स॒ङ्गम॑नी॒ वसू॑नां
 विश्वा॑ रू॒पाणि॑ वसू॒न्यावे॒शय॑न्ती।
 स॒हस्र॑पोष॒गं सु॒भगा॑ ररा॒णा
 सा न॒ आग॑न्वर्च॒सा संवि॑दाना।

यत्ते॑ दे॒वा अ॒द॒धु॒र्भा॒ग॒धे॒य॒म॒मा॒वा॒स्ये
स॒व॒स॒न्तो॑ म॒हृ॒त्वा।
सा नो॑ य॒ज्ञं पि॑पृ॒हि वि॒श्व॒वारे॑
र॒यिं नो॑ धे॒हि सु॒भगे॑ सु॒वीर॑म् ॥ 30 ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

॥ इति नक्षत्रसूक्तं समाप्तम् ॥